

Digitalni sadržaji na mrežnoj stranici Švedskog nacionalnog arhiva

Andreja Lužar

Riksarkivet, Švedski nacionalni arhiv, službeni je arhiv Kraljevine Švedske i jedno od najstarijih državnih upravnih tijela u Švedskoj. Utemeljio ga je 16. listopada 1618. godine švedski kancelar Axel Oxenstierna kako bi stvorio ustanovu čija će zadaća biti zaštita državnih interesa i dokumenata koji nastaju njenim upravljanjem. Riksarkivet je odgovoran prvenstveno za arhivsko gradivo nastalo djelovanjem švedskih tijela državne i regionalnih uprava, upravnih tijela i ostalih javnih ustanova, ali također zaprima i gradivo nastalo radom lokalnih i državnih udruga, privatnih osoba i crkvenih arhiva.

Krajem 2017. godine Švedski parlament (šv. *Riksdag*) donio je odluku kojom je Riksarkivetu dodijeljeno 10 milijuna švedskih kruna (otprilike 7,5 milijuna kuna) za razvoj platforme na kojoj će biti besplatno dostupno arhivsko gradivo u digitalnom obliku, u skladu s prijedlogom koji je dala švedska vlada. Slobodan pristup digitaliziranim informacijama iz arhiva (tj. digitaliziranom arhivskom gradivu) omogućen je 1. veljače 2018. godine.

Proces otvaranja gradiva javnosti Riksarkivet je proveo u dva koraka. Prvo je ukinuo pretplatu koju su korisnici morali plaćati kako bi pristupili digitalnoj „čitaonici“ (šv. *forskarsal*). Zatim su učinili informacije o gradivu dostupnima javnosti, povezali ih s drugim gradivom koje ga nadopunjuje te ih učinili računalno čitljivima.

Kao platforma na kojoj bi korisnici mogli pronaći tražene informacije švedskim arhivistima poslužila je mrežna stranica Riksarkiveta. Ta se stranica prikazuje na švedskom jeziku te su dostupne njene verzije na još tri europska jezika: engleskom, finskom i njemačkom. Među digitalnim uslugama koje pruža ova stranica su, među ostalim, mogućnost pretraživanja gradiva u repozitorijima i bazama podataka te Priče iz arhiva.

Pretraživanje gradiva omogućeno je na različite načine: odabirom digitaliziranih arhiva ili baza podataka u kojima će se pretraživati, preko nacionalne arhivske baze podataka (NAD), odabirom crkvenih arhiva (za pretraživanje podataka o osobama, prvenstveno za istraživanje rodbinskih veza) ili kombiniranim pretraživanjem (NAD i digitalne čitaonice istovremeno). Dobra strana ovakvog pristupa je što se sve bitne poveznice na različite načine pretraživanja i baze podataka nalaze na jednoj stranici, što doprinosi preglednosti te lakoj dostupnosti traženih opcija. Također, putem mrežne stranice Arhiva nude se i poveznice na druge baze podataka s kojima Riksarkivet surađuje, kao što su Sondera, Europeana i APE (*Archives Portal Europe*).

Nacionalna arhivska baza podataka sadrži informacije o svim arhivima na području Švedske te zbirka koje se nalaze u Riksarkivetu, regionalnim i općinskim arhivima, arhivima narodnih pokreta, udruga te gospodarskim arhivima, muzejima, knjižnicama i slično.

Priče iz arhiva (šv. *Historierurarkiven*) prikupljaju različite povijesne priče iz državnih arhiva diljem Švedske. Također, svaki mjesec na stranici se objavljuje i „dokument mjeseca“, tj. priča iz arhiva koju objavljuje jedna od institucija unutar Riksarkiveta. Svaka priča temelji se na originalnom dokumentu koji svjedoči o određenom događaju, koji se zatim stavlja u povijesni kontekst kako bi se stvorila čitljiva i zanimljiva priča privlačna čitatelju. Svaka priča ima svoju stranicu na kojoj se nalazi fotografija tog dokumenta (tekstualnog ili slikovnog gradiva), a neke priče sadrže i prijepis teksta s dokumenta, ako je on na fotografiji teško čitljiv. S obzirom da je svaka priča ispričana u kratkim crtama, dio priča sadrži i poveznice na dodatne priče koje se povezuju s njima, u kojima je dano mnogo više podataka. Jedini nedostatak ovih priča je činjenica da

su dostupne samo na švedskom jeziku, što znači da su nedostupne osobama koje se ne služe tim jezikom. S druge strane, neke od tih priča imaju i pedagošku vrijednost te su napisane na takav način da se mogu koristiti kao materijali za predavanja u školama i na fakultetima u Švedskoj, što je rezultat višegodišnje suradnje švedskih arhiva i škola. S obzirom da se najveća količina arhivskog gradiva u Švedskoj nalazi upravo u Riksarkivetu, razvijena je platforma *Mot källorna* kao digitalno pomagalo u nastavi, te je usklađena s nastavnim planom i programom za povijest. Nekoliko takvih „lekcija“ javno je dostupno svima zainteresiranima preko mrežne stranice Riksarkiveta: te se lekcije sastoje od uvodne priče, nekoliko pitanja i zadataka koje je potrebno riješiti te popisa povijesnih izvora u arhivima u kojima se mogu pronaći odgovori i rješenja. ■

INFO

Riksarkivet: <https://riksarkivet.se/>

Priče iz arhiva: <https://riksarkivet.se/historier-ur-arkiven>

Nacionalna arhivska baza podataka (NAD): <https://sok.riksarkivet.se/nad>

